T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/648
KARAR NO : 2023/358
KARAR TR : 15/05/2023

ÖZET: Ceza İnfaz Kurumunda tutukluolarak bulunan babasının ağır hasta olduğu, ceza evi şartları nedeniylehastalığının tedavisinin etkin ve yeteri kadar yapılmadığı, doktor raporlarına rağmen tahliye edilmediği ve hastalığının ilerlemesine sebebiyet verildiği, daha sonra da vefat ettiği nedeniyle uğradığı ileri sürülen maddi ve manevi zararların tazmini istemiyle açılandavanın 5271 sayılı Kanun'un 141/3 maddesi kapsamında ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : B.B. A
Vekili : Av. A.G
Davalılar : 1-Maliye Hazinesi
2-Adalet Bakanlığı
Vekili : Av. H. Ö

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı babasının, karaciğer nakli olan bir insan olmasına rağmen haksız bir şekilde gözaltına alınması, tutuklanması ve bu gözaltı tutuklama süresinde tedavi edilmemesi, ilaçlarının verilmemesi, diyet yemeğinin verilmemesi ve ceza evinde doktor olmayışı dolayısıyla ceza evindeki koşullardan dolayı sağlığının bozulması, akabinde vefat etmesi nedeniyle fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla destekten yoksun kalma tazminatı olarak 75.000 TL maddi ve 75.000 TL manevi tazminat istemiyle idari yargı yerindedava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi 27/10/2010 tarih ve E.2010/2032, K.2010/2190 sayılı kararıile, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun*"Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat"* başlıklı 7. Bölümünde yer alan *"Tazminat İstemi"* başlıklı 141. maddesinden söz ederek, yapıldığı iddia edilen adli hata nedeniyle uğranılan zarara karşılık olmak üzere maddi ve manevi tazminatın yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle açılan işbu davanın görüm ve çözümünün adli yargı mahkemelerine ait olduğunu belirterek, Mahkemelerinin görevinde olmayan davanın 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar davacı vekilince temyiz edilmiştir.

3. Danıştay 10. Daire 03/12/2013 tarih ve E.2011/994, K.2013/8754 sayılı kararı ile, temyiz isteminin reddi ile mahkeme kararının onanmasına karar vermiştir.

4. Davacı vekili aynı istemle bu kez adli yargı yerinde dava açmıştır.

B.Adli Yargıda

5. **Erzurum 1. Ağır Ceza Mahkemesi 16/04/2015 tarih ve E.2015/47, K.2015/151 sayılı kararı**ile, *" ...Davacının babası hakkında Siirt Cumhuriyet Başsavcılığının 17/09/2009 tarih ve 2008/208 Sr. Sayılı kararıyla vefat sebebiyle Ek Kovuşturmaya Yer Olmadığına dair karar verildiği anlaşılmıştır.*

CMK.nın 141. Maddesine düzenlenen haksız koruma sebebiyle tazminat davası ancak ek takipsizlik kararının kesinleşmesi ya da beraat kararının kesinleşmesi üzerine hak düşürücü süreler içerisinde açılabilir. Bu davayı dava tarihinde yürürlükte bulunan aynı maddenin metnine göre ancak haksız yere gözaltına alınan, yakalanan ya da tutuklanan kişiler açabilirler.

Davacının babasının kamu kurumuna karşı dolandırıcılık suçundan soruşturulduğu, tutuklandığı, sonradan tahliye edildiği, ancak hastanede vefat ettiği sabit ise de, hakkındaki soruşturmanın tamamen yersiz olduğuna dair bir tespit bulunmadığı gibi takipsizlik kararı vefat sebebiyle yazıldığından ve davacının babasının sağlığında açmış olduğu bir dava bulunmadığından dava tarihinde yürürlükte bulunan CMK.nın 141. Maddesi

gereğince davanın şartları oluşmamıştır.

Buna karşılık aynı maddenin 3. Fıkrasına 6545 Sayılı Kanun ile eklenen düzenlemeyle kişisel kusur, haksız fiil ya da diğer sorumluluk halleri de bu maddedeki dava sebeplerinden birisi olarak düzenlenmiş ise de, dava tarihinde bu düzenleme bulunmadığından, davalar dava tarihindeki kuralları göre yürütüleceğinden, 6545 sayılı Kanun ile CMK.nın 141/3 maddesine eklenen düzenlemenin dava tarihinde yürürlükte olmaması sebebiyle yine davanın bu yönüyle de kabul edilemeyeceği anlaşıldığından şartlar oluşmayan davanın reddine karar vermek gerekmiştir.

*Yargıtay kararlarında davanın tümüyle reddi halinde davalı lehine maktu vekalet ücreti belirleme gerektiğine hükmedilmekte olup (örneğin Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 2012/22666 E 2012/23092 K sayılı kararı) mahkememizce de davalı lehine maktu vekalet ücreti belirlenmiştir."*şeklinde karar vermiş, bu karar davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

6. Yargıtay 12. Ceza Dairesi 18/12/2017 tarih ve E.2017/5151, K.2017/10383 sayılı kararı ile temyiz isteminin reddi ile Mahkeme kararının onanmasına karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

7. Davacı vekili, sağlık durumu ceza infaz kurumunda tutulmasına uygun olmayan bir kişinin tahliye edilmesine yönelik taleplerin ve tutukluluk ile tutukluluğun devamına ilişkin kararlara yönelik itirazların reddedildiği ve bu kişinin tahliyeden bir süre sonra ölmesinde tutulma koşullarının etkili olduğu iddiasıyla idari yargı ile adli yargıda açılan davalarda, tutulma koşullarının ölüme etki ettiğine ilişkin iddianın değerlendirilmemesi nedeniyle yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının, yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmaması nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin olarak 08/05/2018 tarihinde Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunmuştur.

8. Anayasa Mahkemesi 15/09/2021 tarih ve Başvuru Numarası 2018/15222 sayılı kararı ile,*"...Mevcut başvuruda başvurucunun, babasının sağlığının korunması için gerekli koşulların sağlanmadığına ve babasının ölümünün de bu durumdan kaynaklandığına ilişkin iddiası hakkında idari yargı mercileri ile adli yargı mercilerinin hiçbir değerlendirme yapmaması nedeniyle yaşam hakkıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda İdare Mahkemesi ile Ceza Mahkemesi tarafından verilen kararlardan kaynaklandığı anlaşılmıştır.*

Bu durumda yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yemden yargılama bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş yeniden yargılama kararı verilerek başvurucunun babasının sağlığının korunması için gerekli koşulların sağlanmadığına ve babasının ölümünün de bu durumdan kaynaklandığına ilişkin iddiası hakkında bir karar verilmesinden ibarettir. Bununla birlikte ihlale hem İdare Mahkemesi hem Ceza Mahkemesi sebebiyet verdiğinden yeniden yargılamanın hangi mahkeme tarafından yapılacağının belirlenmesi gerekmektedir.

Somut başvuru, dava şartı eksikliği nedeniyle davanın reddine ilişkin Ceza Mahkemesi kararının kesinleşmesi üzerine yapılmış ve Ceza Mahkemesi; başvurucunun babasının sağlığının korunması için gerekli koşulların sağlanmadığına ve babasının ölümünün de bu durumdan kaynaklandığına ilişkin iddiası hakkında bir değerlendirme yapmamıştır. Ayrıca başvurucu, Ceza Mahkemesince verilen kararı temyiz ederken İdare Mahkemesinin görevsizlik kararı vermesinden hareketle görevsizlik kararı verilerek dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bu koşullar altında Anayasa Mahkemesi, ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapması gereken mahkemenin Ceza Mahkemesi olduğu sonucuna varmıştır. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Ceza Mahkemesine gönderilmesine kararverilmesi gerekmektedir.

İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yaşam hakkıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alman etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Erzurum 1. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2015/47, K.2015/151) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin bilgi için Yargıtay 12. Ceza Dairesine (E.2017/5151, K.2017/10383) GÖNDERİLMESİNE,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 15/9/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.". karar vermiştir.

9. **Erzurum 1. Ağır Ceza Mahkemesi 06/06/2022 tarih ve E.2021/451, K.2022/241 sayılı karar** ile, *"... 1-Anayasa Mahkemesi'nin Barış Başar Akyurt Başvurusu (Başvuru Numarası: 2018/15222) 15/9/2021 karar tarihli kararı dikkate alındığında " Ne idari yargı mercileri ne de adli yargı mercileri başvurucunun babasının olumsuz tutukluluk koşulları nedeniyle bozulan sağlığı yüzünden vefat ettiğine ilişkin iddiaların değerlendirilmemesi" nedeniyle Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alman etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine hükmettiği anlaşılmakla , davacı tarafından tespite konu olayla ilgili 5271 sayılı CMK.nın 141.vd maddeleri uyarınca tazminini istemiş ise de, tazminat istemine ilişkin CMK'nın 141. maddesinde suç soruşturması ve kovuşturması sırasında gerçekleşen koruma tedbirlerindeki hukuka aykırılıklar yönünden bu kanun hükümlerine göre tazminat istenebileceği belirtilerek tazminat istenebilecek hallerin tahdidi şekilde sıralandığı, (davacının CMK'nın 141. vd. Maddeleri uyarınca verilen kararla ilgili olarak Anayasa Mahkemesi'nin kararında ihlale ilişkin bir .' değerlendirme bulunmadığı, davacının diğer iddiasının değerlendirilmemesi nedeniyle hak ihlali olduğuna hükmedildiği) davacının "müteveffanın olumsuz tutukluluk koşulları nedeniyle bozulan sağlığı yüzünden vefat ettiğine ilişkin iddialarının ve bununla bağlantılı olarak tazminat isteminin " gereğinin takdirinin idari yargının görev alanında kaldığı ve bu mahkemeler önünde tazminat isteminde bulunulabileceği, bu tazminat kalemi hakkında karar vermek görevinin Mahkememize ait olmadığı, yargı, yolu-görev hususunun res'en dikkate alınması gerektiği anlaşılmakla, Mahkememizin GÖREVSİZLİĞİNE,*

2-Karar kesinleşince dosyanın görevli ve yetkili Siirt Nöbetçi İdare Mahkemesi Başkanlığına GÖNDERİLMESİNE, ..." karar vermiş bu karar kesinleşmiştir.

10. Davacı vekili aynı istemle bu kez idari yargı yerinde dava açmıştır.

11. **Siirt İdare Mahkemesi 20/10/2022 tarih ve E.2022/992 sayılı kararı**ile, *"... davacının ileri sürdüğü hususun, 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4. maddesinde yer alan "... bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması...., Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara yönelik şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak..." gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin olup, bu konudaki şikâyetleri incelemenin ve karara bağlamanın İnfaz Hâkimliği'nin görevinde olduğu düzenlemesine istinaden, bu konulardaki şikayetlere bakmakla adli yargı yerinin görevli olduğu belirlenmiş olup, aynı şikayetten kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemli davalara da adli yargı yerinde bakılması gerekmektedir.*

Bu durumda, adli yargının görevinde bulunan uyuşmazlıkla ilgili davanın, 2577 sayılı Kanunun 15/1-a maddesi uyarınca görev uyuşmazlığın, görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Nitekim Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevli yargı yerinin belirlenmesine ilişkin 20.06.2022 tarih ve E-2022/281, K-2022/386 sayılı kararı da bu yöndedir.

Açıklanan nedenlerle, görüm ve çözümü idari yargının görevinde bulunmayan davada 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için iş bu dava dosyası ile Erzurum 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin E-2021/451 sayılı esasına kayıtlı dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda karar verilinceye kadar ertelenmesine..." karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

12. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *"Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi"* başlıklı 16. maddesi şöyledir:

> *".....*
>
> *(2) Diğer hastalıklarda cezanın infazına, resmî sağlık kuruluşlarının mahkûmlara ayrılan bölümlerinde devam olunur. Ancak bu durumda bile hapis cezasının infazı, mahkûmun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa mahkûmun cezasının infazı iyileşinceye kadar geri bırakılır.*
>
> *(3) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen geri bırakma kararı, Adlî Tıp Kurumunca düzenlenen ya da Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adlî Tıp Kurumunca onaylanan rapor üzerine, infazın yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığınca verilir. Geri bırakma kararı, mahkûmun tâbi olacağı yükümlülükler belirtilmek suretiyle kendisine ve yasal temsilcisine tebliğ edilir. Mahkûmun geri bırakma süresi içinde bulunacağı yer, kendisi veya yasal temsilcisi tarafından ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir. Mahkûmun sağlık durumu, geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca veya onun istemi üzerine, bulunduğu veya tedavisinin yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığınca, sağlık raporunda belirtilen sürelere,birsürebulunmadığıtakdirdebirer yıllık dönemleregöre bu fıkrada yazılı usule uygunolarakincelettirilir.İncelemesonuçlarınagöregeribırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca, geri bırakmanın devam edip etmeyeceğine karar verilir. Geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığının istemi üzerine, mahkûmun izlenmesine yönelik tedbirler, bildirimin yapıldığı yerde bulunan kolluk makam ve memurlarınca yerine getirilir. Bu fıkrada yazılı yükümlülüklere aykırı hareket edilmesi hâlinde geri bırakma kararı, kararı veren Cumhuriyet Başsavcılığınca kaldırılır. Bu karara karşı infaz hâkimliğine başvurulabilir.*
>
> *.....*

(6) (Ek: 24/1/2013-6411/3 md.) Maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen ve toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı değerlendirilen mahkûmun cezasının infazı üçüncü fıkrada belirlenen usule göre iyileşinceye kadar geri bırakılabilir."

13. *"Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri"* başlıklı 71. maddesi şöyledir:

" (1) Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedaviolanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerininmahkûm koğuşlarında tedavi ettirilir."

14. *"İnfazı engelleyecek hastalık hâli"* başlıklı 81. maddesi şöyledir:

" (1) Kurum hekimi veya görevli hekim tarafından yapılan muayene ve incelemeler sonucunda hükümlünün cezasını yerine getirmesine engel olabilecek hastalığı saptanırsa durum, kurum yönetimine bildirilir."

15. *"Kapalı ceza infaz kurumu dışına çıkma halleri"* başlıklı 92. maddesi şöyledir:

"(1) Hükümlü; izin, hastaneye, Cumhuriyet Başsavcılığına veya duruşmaya sevk, eğitim, öğretim, işyurdu, cezanın ertelenmesi, salıverilme, nakil, deprem, sel gibi doğal afet ve yangın hâlleri dışında ve yetkili makamca verilmiş yazılı bir emir olmadıkça kapalı kurumun dışına çıkarılamaz. (Ek cümle: 15/8/2016-KHK-674/16 md.; Aynen kabul: 10/11/2016-6758/16 md.) (İptal cümle: Anayasa Mahkemesi'nin 22/9/2021 tarihli ve E.: 2017/17, K.: 2021/59 sayılı Kararı ile.)

(2) (Ek: 25/5/2005-5351/6 md.) Terör ve örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak alınan bilgilerin doğruluğunun araştırılması bakımından zorunlu görülen hâllerde, hükümlü veya tutuklular, rızaları alınmak koşuluyla, ilgili makamın ve Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine sulh ceza hâkimi kararı ile geçici sürelerle ceza infaz kurumundan alınabilirler. Bu süreler, hükümlü veya tutuklu dinlendikten sonra işin niteliğine göre, her defasında dört günü ve hiçbir surette onbeş günü geçmemek üzere hâkim tarafından tayin olunur ve hükümlülük ve tutuklulukta geçmiş sayılır. Ceza infaz kurumundan ayrılış ve dönüşlerinde hükümlü veya tutuklunun sağlık durumu doktor raporu ile tespit edilir. Yer gösterme sırasında yapılan işlemlere ilişkin belgelerin bir örneği ilgilinin dosyasında muhafaza edilmek üzere Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir."

16. *"Tutukluların yükümlülükleri"* başlıklı 116. maddesi şöyledir:

" (1) Bu Kanunun; ..... hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi, ... muayene ve tedavi istekleri, ... muayene ve tedavileri, sağlık denetimi, hastaneye sevk, infazı engelleyecek hastalık hâli, ...konularında 9, 16, 21, 22, 26 ilâ 28, 34 ilâ 53, 55 ilâ 62, 65 ilâ 76 ve 78 ila 88 inci maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir.

....."

17. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun *"Tazminat İstemi"* başlıklı 141. maddesi şöyledir:

"(1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen,

b) Kanunî gözaltı süresi içinde hâkim önüne çıkarılmayan,

c) Kanunî hakları hatırlatılmadan veya hatırlatılan haklarından yararlandırılma isteği yerine getirilmeden tutuklanan,

d) Kanuna uygun olarak tutuklandığı hâlde makul sürede yargılama mercii huzuruna çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmeyen,

e) Kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,

f) Mahkûm olup da gözaltı ve tutuklulukta geçirdiği süreleri, hükümlülük sürelerinden fazla olan veya işlediği suç için kanunda öngörülen cezanın sadece para cezası olması nedeniyle zorunlu olarak bu cezayla cezalandırılan,

g) Yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine, yazıyla veya bunun hemen olanaklı bulunmadığı hâllerde sözle açıklanmayan,

h) Yakalanmaları veya tutuklanmaları yakınlarına bildirilmeyen,

i) Hakkındaki arama kararı ölçüsüz bir şekilde gerçekleştirilen,

j) Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen,

k) (Ek: 11/4/2013-6459/17 md.) Yakalama veya tutuklama işlemine karşı Kanunda öngörülen başvuru imkânlarından yararlandırılmayan,

Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.

(2) Birinci fıkranın (e) ve (f) bentlerinde belirtilen kararları veren merciler, ilgiliye tazminat hakları bulunduğunu bildirirler ve bu husus verilen karara geçirilir.

(3) (Ek:18/6/2014-6545/70 md.) Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir.

(4) (Ek:18/6/2014-6545/70 md.) Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarına bir yıl içinde rücu eder."

18. *"Tazminat isteminin koşulları"* başlıklı 142. maddesi şöyledir:

"(1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgilisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır.

(3) Tazminat isteminde bulunan kişinin dilekçesine, açık kimlik ve adresini, zarara uğradığı işlemin ve zararın nitelik ve niceliğini kaydetmesi ve bunların belgelerini eklemesi gereklidir.

(4) Dilekçesindeki bilgi ve belgelerin yetersizliği durumunda mahkeme, eksikliğin bir ay içinde giderilmesini, aksi hâlde istemin reddedileceğini ilgiliye duyurur. Süresinde eksiği tamamlanmayan dilekçe, mahkemece, itiraz yolu açık olmak üzere reddolunur.

(5) Mahkeme, dosyayı inceledikten sonra yeterliliğini belirlediği dilekçe ve eki belgelerin bir örneğini Devlet Hazinesinin kendi yargı çevresindeki temsilcisine tebliğ ederek, varsa beyan ve itirazlarını onbeş gün içinde yazılı olarak bildirmesini ister.

(6) İstemin ve ispat belgelerinin değerlendirilmesinde ve tazminat hukukunun genel prensiplerine göre verilecek tazminat miktarının saptanmasında mahkeme gerekli gördüğü her türlü araştırmayı yapmaya veya hâkimlerinden birine yaptırmaya yetkilidir.

(7) (Değişik: 25/5/2005 - 5353/20 md.) Mahkeme, kararını duruşmalı olarak verir. İstemde bulunan ile Hazine temsilcisi, açıklamalı çağrı kâğıdı tebliğine rağmen gelmezlerse, yokluklarında karar verilebilir.

(8) Karara karşı, istemde bulunan, Cumhuriyet savcısı veya Hazine temsilcisi, istinaf yoluna başvurabilir; inceleme öncelikle ve ivedilikle yapılır.

(9) (Ek: 15/8/2017-KHK-694/144 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/139 md.) Tazminat davaları nedeniyle Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi gereğince hesaplanan nisbî avukatlık ücreti ödenir. Ancak, ödenecek miktar Tarifede sulh ceza hâkimliklerinde takip edilen işler için belirlenen maktu ücretten az, ağır ceza mahkemelerinde takip edilen davalar için belirlenen maktu ücretten fazla olamaz.

(10) (Ek: 15/8/2017-KHK-694/144 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/139 md.) Tazminata ilişkin mahkeme kararları, kesinleşmeden ve idari başvuru süreci tamamlanmadan icra takibine konulamaz. Kesinleşen mahkeme kararında hükmedilen tazminat ile vekâlet ücreti, davacı veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirimin yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde ödenir. Bu süre içinde ödeme yapılmaması halinde, karar genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

19. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan15/05/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

20. Raportör-Hâkim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gereği görüşülüp düşünüldü:

21. Dava, Ceza İnfaz Kurumunda tutukluolarak bulunan babasının ağır hasta olduğu, ceza evi şartları nedeniylehastalığının tedavisinin etkin ve yeteri kadar yapılmadığı, doktor raporlarına rağmen tahliye edilmediği ve hastalığının ilerlemesine sebebiyet verildiği,daha sonra da vefat ettiği nedeniyle uğradığı ileri sürülen maddi ve manevi zararların tazminiistemiyle açılmıştır.

22.Anayasa'nın Başlangıç kısmında öngörülen Kuvvetler ayrımı ilkesi ile yargı ile ilgili 9. ve 138. maddeleri dikkate alındığında, bağımsız bir erk olan yargının yargılama faaliyeti ile ilgili işlemlerinin, Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen idari işlemler kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmayıp, bu yargısal işlemler nedeniyle idari yargı yoluna

başvurulabilmesine imkân yoktur. Esasen bu durum, kuvvetler ayrılığı ilkesinin tabii bir sonucudur. Yukarıda işaret edildiği üzere, Cumhuriyet Savcılarıyla onlar adına işlem yapan kolluk personelinin yargılamadaki fonksiyonu geniş çerçevede bir kamu hizmeti olarak değerlendirilse de, somut olarak, ifa edilen yargı faaliyetinin bir parçası olduğunda ve yargısal işlem mahiyetini taşıdığında kuşku bulunmamaktadır. Yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir işlemin idari yargı denetimi dışında tutulması gerektiği açıktır.

23. Dosyanın ve ilgili mevzuatın bir bütün olarak incelenip değerlendirilmesinden, somut olayda, Cumhuriyet Savcısının talimatıyla yürütülen soruşturmanın ve soruşturma sonucunda düzenlenen iddianame ile açılan kamu davasında kovuşturmasüreci ve mahkumiyete ilişkin kararın ve tüm bu aşamalarda alınan kararlar ve işlemlerin yargılama faaliyetinin bir parçası olduğunda ve yargısal işlem mahiyetini taşıdığında kuşku bulunmadığı, yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da, bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir işlemin idari yargı denetimi dışında tutulması gerektiğinden, bu sırada uğranıldığı ileri sürülenmaddi ve manevi zararların tazmini istemiyle açıldığı anlaşılan davanın görüm ve çözümünün 5271 sayılı Kanun'un 141/3 maddesi uyarınca adli yargı yerine ait olduğu, ancak Uyuşmazlık Mahkemesinin adli yargı içerisinde hangi yargı merciinin bu davalara bakmakla görevli olduğu hususunda karar verme yetkisi bulunmadığı, bu belirlemenin ilgili yargı kolunun kendi içerisinde yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

24. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, Siirt İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Erzurum 1. AğırCeza Mahkemesinin 06/06/2022 tarih ve E.2021/451, K.2022/241 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B.Siirt İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Erzurum 1. AğırCeza Mahkemesinin 06/06/2022 tarih ve E.2021/451, K.2022/241 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

15/05/2023 tarihinde, Üye Nilgün TAŞ, Üye Ahmet ARSLAN, Bilal ÇALIŞKAN'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Dosya kapsamına göre, davacının talebinin dayanağı, babasının karaciğer nakli olan bir insan olmasına rağmen, haksız bir şekilde gözaltına alınması, tutuklanması ve bu gözaltı süresinde tedavi edilmemesi, ilaçlarının verilmemesi, diyet yemeğinin verilmemesi ve ceza evinde doktor olmayışı dolayısıyla, ceza evindeki koşullardan dolayı sağlığının bozulması, akabinde vefat ettiği iddiasıyla tazminat istemine ilişkin olup; yargısal nitelik taşımayan ve CMK'nın 141. maddesinde düzenlenen suçun soruşturması veya kovuşturması sırasında *"Hakim ve Cumhuriyet Savcılarının verdiği (telefon dinleme, mallara el koyma vb. gibi) kararlar ve işlemlere ilişkin"* değildir. Bu haliyle, yargısal nitelik taşımayan, suçun kovuşturması ve soruşturması ile ilgili olmayan, ceza evindeki koşullar nedeniyle hizmet kusuruna dayalı açılan davanın çözümünde, İYUK'nun 2/b maddesi uyarınca idari yargı yerinin görevli olduğunu düşündüğümüzden sayın çoğunluğun kararına katılmıyoruz.

Üye	Üye	Üye
Nilgün TAŞ	Ahmet ARSLAN	Bilal ÇALIŞKAN